

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงผลของการเขียนเรียงความต่อต้านเจตคติตามเงื่อนไขการทดลองที่มีต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยอาศัยแนวทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญหาของ Festinger, Brehm and Cohen และ Wicklund and Brehm การวิจัยครั้งนี้เสนอรูปแบบการทดลองโดยดัดแปลงจากรูปแบบที่มีผู้ทำการทดลองไว้ในอดีต เพื่อศึกษากับนักเรียนไทยว่าเทคนิคการเขียนเรียงความต่อต้านเจตคติ จะมีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติหรือไม่ และการเขียนเรียงความในเงื่อนไขใดจะมีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างไร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Dunn สามารถอธิบายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่เสนอไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 "นักเรียนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระจะเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มาในทิศทางบวกมากกว่า นักเรียนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยถูกบังคับอย่างมีนัยสำคัญ"

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนในเงื่อนไขเขียนเรียงความโดยอิสระเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มาในทิศทางบวกมากกว่านักเรียนในเงื่อนไขเขียนเรียงความ โดยถูกบังคับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการทำนายของทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญหา และงานวิจัยในต่างประเทศของ Collin and Hoyt (1972: 558-593); Hoyt, et al. (1972: 205-210) ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอในบทที่ 1

ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนในเงื่อนไขเขียนเรียงความโดยอิสระเกิดความไม่คล่องจองมากกว่านักเรียนในเงื่อนไขถูกบังคับให้เขียนเรียงความ ซึ่งอภิปรายตาม

ทฤษฎีความไม่คล่องจองได้ว่า ในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระนั้น การที่นักเรียนรู้ว่า "ฉันไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์" นั้นเป็นความไม่คล่องจองกับการที่นักเรียนรู้ว่า "ฉันสมัครใจเขียนเรียงความสนับสนุนให้มีการเพิ่มวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับให้มากขึ้น" ในเงื่อนไขนี้ นักเรียนไม่สามารถอนุมานสาเหตุภายนอกที่ทำให้นักเรียนยอมเขียนเรียงความได้ เนื่องจากนักเรียนสมัครใจเขียนเรียงความด้วยตนเองนอกจากนี้การที่นักเรียนต้องเขียนชื่อในเรียงความและการที่นักเรียนทราบว่าจะมีการนำเรียงความนี้ไปใช้ชักจูงให้เพื่อนนักเรียนในระดับชั้นเดียวกันเห็นคล้อยตามกับทัศนะของนักเรียนนั้น เท่ากับเป็นการผูกมัดตนเอง และเพิ่มความรู้สึกรับผิดชอบต่อการเขียนเรียงความของนักเรียนมากขึ้น ดังนั้นนักเรียนจึงเกิดความไม่คล่องจองมาก และลดความไม่คล่องจองลง โดยการเปลี่ยนเจตคติไปเป็นว่า "ที่จริงแล้วฉันชอบวิชาคณิตศาสตร์เหมือนกัน"

ส่วนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยถูกบังคับนั้น นักเรียนสามารถอนุมานสาเหตุภายนอกที่ทำให้นักเรียนยอมเขียนเรียงความได้ว่า เป็นเพราะถูกผู้วิจัยบังคับให้เขียนเรียงความ นอกจากนั้นการที่นักเรียนไม่ต้องเขียนชื่อในเรียงความทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองผูกมัดตนเองกับการเขียนเรียงความน้อยกว่าและต้องรับผิดชอบต่อการเขียนเรียงความน้อยกว่า เงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) ดังนั้นความไม่คล่องจองที่เกิดขึ้นจึงมีไม่มากพอที่จะทำให้นักเรียนในเงื่อนไขนี้เปลี่ยนเจตคติไปอย่างมากได้

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติ นั่นคือ จะต้องพยายามทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการที่ฉันทำพฤติกรรมนี้ก็เพราะฉันเลือกที่จะทำเอง และฉันก็มีส่วนรับผิดชอบต่อการกระทำของฉัน" มากกว่าที่จะทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการที่ฉันทำพฤติกรรมนี้ ก็เพราะพ่อแม่และ/หรือ ครูอาจารย์ ฎาระเบียบกำหนดให้ฉันทำ" ซึ่งในกรณีหลังนี้นักเรียนสามารถระบุงการยอมทำพฤติกรรมนั้นของตนว่าเป็นผลมาจากรางวัลหรือการลงโทษของพ่อแม่ และครูอาจารย์ ซึ่งทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะฝ่าฝืนหรือไม่ยอมทำพฤติกรรมนั้น ถ้าแน่ใจว่าจะไม่ได้รับรางวัลหรือการลงโทษ

สมมติฐานที่ 2 "นักเรียนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระจะเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาในทิศทางทางบวกมากกว่านักเรียนในเงื่อนไขที่ไม่ต้องเขียนเรียงความอย่างมีนัยสำคัญ"

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนในเงื่อนไขเขียนเรียงความโดยอิสระ เปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาในทิศทางทางบวกมากกว่านักเรียนในเงื่อนไขที่ไม่ต้องเขียนเรียงความอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยนี้ อภิปรายได้ว่า นักเรียนในเงื่อนไขเขียนเรียงความโดยอิสระ เกิดความไม่คล่องจงมาก และลดความไม่คล่องจงลงโดยการเปลี่ยนเจตคติไป ส่วนนักเรียนในเงื่อนไขที่ไม่ต้องเขียนเรียงความนั้น เพียงแต่ถูกวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนักเรียนก็ไม่ได้เปลี่ยนเจตคติไปมาก

สมมติฐานที่ 3 "นักเรียนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยถูกบังคับจะเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างจากนักเรียนในเงื่อนไขที่ไม่ต้องเขียนเรียงความ"

ผลการวิจัยครั้งนี้ สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนในเงื่อนไขถูกบังคับให้เขียนเรียงความเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ไม่แตกต่างกับนักเรียนในเงื่อนไขที่ไม่ต้องเขียนเรียงความ

ผลการวิจัยนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนในเงื่อนไขเขียนเรียงความโดยถูกบังคับเกิดความไม่คล่องจงขึ้น แต่เนื่องจากสามารถระบุสาเหตุของความไม่คล่องจงจากแหล่งภายนอกได้ จึงทำให้ความไม่คล่องจงที่เกิดขึ้นมีไม่มากพอที่จะทำให้นักเรียนเปลี่ยนเจตคติไปอย่างมาก ดังนั้นนักเรียนจึงเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างจากนักเรียนในเงื่อนไขที่ไม่ต้องเขียนเรียงความ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตั้งแต่ตารางที่ 13 ในบทที่ 3) ซึ่งข้อมูลที่ได้มาสามารถวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น คือ ตัวแปรเกี่ยวกับเจตคติต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อทดสอบคะแนนเจตคติต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ วัดครั้งหลัง พบว่า นักเรียนในเงื่อนไขการทดลองทั้ง 3 เงื่อนไขมีเจตคติต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนทฤษฎีความไม่คล่องจงของปัญหา นั่นคือ ความไม่คล่องจงจะเกิดขึ้นในกรณีที่บุคคลทำพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับเจตคติเดิมของตน การที่นักเรียนเขียนเรียง

ความสนับสนุนให้มีการเพิ่มวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับให้มากขึ้นไม่ได้ขัดแย้งกับการที่นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้นนักเรียนจึงไม่เกิดความไม่คล่องจองขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับข้อเสนอของ Brehm and Cohen (1962: 227) ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลจะต้องอนุมานสาเหตุของความตื่นตัวที่เกิดขึ้น (ความไม่คล่องจอง) ว่าเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้ทำพฤติกรรม ซึ่งทำให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนาขึ้น ด้วยเหตุนี้ นักเรียนในเงื่อนไขที่เขียนเรียงความทั้ง 2 เงื่อนไขจึงไม่เกิดความไม่คล่องจองระหว่างการเขียนเรียงความกับเจตคติต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้นความไม่คล่องจองที่เกิดขึ้นจากการเขียนเรียงความต่อต้านเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ จึงไม่ส่งผลต่อเจตคติต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเหนี่ยวนำให้นักเรียนเขียนเรียงความต่อต้านเจตคติ มีผลทำให้นักเรียนเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในทิศทางทางบวกมากขึ้น ภายใต้เงื่อนไขที่นักเรียนมีอิสระในการเขียนเรียงความ ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ต่อไปต้องตระหนักว่า ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญานั้น มีเงื่อนไขที่จำเป็นในการจะทำให้เกิดความไม่คล่องจอง ถ้าไม่สามารถจัดเงื่อนไขได้ตามทฤษฎีอธิบายไว้ ก็ไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย